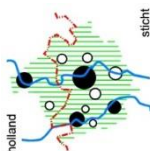

NIEUWSBRIEF

Maart 2018 nr. 03

STICHTS-HOLLANDSE HISTORISCHE VERENIGING

opgericht in 1957

gevestigd te Woerden

Werkgebied: De (voormalige) gemeenten: Bodegraven, Driebruggen, Harmelen, Kamerik, Linschoten, Montfoort, Oudewater, Snelrewaard, Willeskop, Woerden, Zegveld

Adres: Bekenlaan 20, 3448 XC Woerden / tel. 06-50 25 78 22 / mail@shhv.info / www.shhv.info

Bank: IBAN: NL42 RBRB 0943 3513 40 t.n.v. Stichtings-Hollandse Historische Vereniging te Woerden

KvK-nummer: 40.46.44.34

Uit het bestuur

Van de voorzitter

Discussie en historie

Sommige zaken die wij vroeger 'als vanzelfsprekend' leerden bij de lessen over de 'vaderlandse geschiedenis', vormen nu regelmatig onderwerp van discussie. Zo zijn er zeehelden met een duistere kant, bijvoorbeeld omdat ze de handel in slaven faciliteerden. Sowieso staat het slavernijverleden van ons land in het brandpunt van deze discussies. Van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) is bekend dat bij het veroveren van productiegebieden in de Indische Archipel het er niet licht aan toeging. Evenzo vergaarde de West Indische Compagnie (WIC) zijn vermogen onder andere met de handel in slaven, en met piraterij. Denk maar aan de Zilvervloot. Dit alles blijkt aanleiding te zijn om anno 2018 standbeelden te verwijderen of te verplaatsen naar een minder prominente stek, om straatnamen te wijzigen, evenals de namen van scholen en andere instellingen. De discussies krijgen bovendien een emotionele lading als groepen in onze samenleving zeggen dat ze zich gekwetst voelen door het in hun ogen onterecht ophemelen van deze Bekende Nederlanders uit het verleden. Er zijn ook mensen die niet willen dat het verleden wordt 'aangetast' of 'bezoedeld', en dat de helden van vroeger behoren tot ons cultureel erfgoed waar je met je handen van afblijft.

Van het geschiedenisonderwijs is bekend dat het bij aanvang een politiek doel diende, waarbij het patriottisme werd gecultiveerd. In het jubileumnummer van Heemtijdinghen (2017-4) kunt u daarover meer lezen. Ik denk dat het goed is om, ook wat historie betreft, feiten van fictie te blijven onderscheiden. Laat de authentieke bronnen uit die tijd spreken, ook als dat niet altijd past in het standpunt dat iemand inmiddels heeft ingenomen. Geschiedenis is geen geloof maar een wetenschap. Het beoordelen van de resultaten van historisch onderzoek gebeurt meestal vanuit het huidige, gangbare besef van normen en waarden. Het is interessant om stil te staan bij de vraag of dit kader van normen en waarden in de tijd veranderde / verandert, of niet...

Algemene Ledenvergadering

Op donderdag 22 maart aanstaande, van 19.30 tot 20.00 uur, vindt de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering van de SHHV plaats in De Dam te Woerden (zaal open vanaf 19.15 uur). Deze aankondiging geldt als een oproep voor alle leden om aanwezig te zijn. De agenda en de betreffende stukken zijn vanaf heden te raadplegen via onze website. Voor hen die niet beschikken over internet, is een beperkt aantal sets van de vergaderstukken ter plekke te verkrijgen bij de secretaris, vanaf een kwartier voor aanvang van de vergadering.

Graag tot ziens op de vergadering en/of de komende lezing! Niek de Kort – SHHV voorzitter

Komende activiteiten

Donderdag 22 maart, 20.00 uur – toegang gratis

***Arthur, Koning voor eens en altijd* – een lezing door Frank Brandsma**

Locatie: De Dam, Wilhelminaweg 79, Woerden

Voorafgaand houden wij de Algemene Ledenvergadering (Jaarvergadering), aanvang 19.30 uur.

Koning Arthur (links) afgebeeld op een tapijt uit circa 1385. Rechts een afbeelding van Lancelot te paard die de gevallen Arthur bedreigt. (Foto's via Frank Brandsma).

Koning Arthur is een figuur die voorkomt in Keltische legenden. Hij trouwde met Guinevere en als huwelijgs cadeau kreeg hij een ronde tafel. Aan die tafel was plaats voor twaalf ridders. Niemand zat aan het hoofd, en daarmee was dus iedereen gelijk. Door de Ronde Tafel was het voor Arthur mogelijk het land goed te verdedigen en de Saksen te overwinnen. De belangrijkste uitdaging was echter het zoeken van de Heilige Graal. Lancelot, de Eerste Ridder en daarmee de beschermheer van de koningin, wordt vaak gezien als vaderlijke held en hij is in veel andere

verhalen te vinden. Lancelot is misschien wel de bekendste ridder van de Ronde Tafel. Hij is de rechterhand van Arthur. Voordat hij wordt geslagen tot ridder is hij een avonturier. Vanwege een heldhaftige actie om Guinevere – de geliefde van Arthur – te bevrijden, wordt hij Sir Lancelot van de Ronde Tafel. Maar hij valt later voor de charmes van deze dame. Een geheime relatie is het gevolg. Wanneer Arthur daar achter komt wordt Lancelot verbannen uit Camelot. Maar daar eindigt dit verhaal niet...

Verhalen over koning Arthur zijn er volop, maar heeft hij eigenlijk wel bestaan? En zo ja, waar en wanneer dan? Deze vraag staat centraal in de lezing, waarin archeologische kennis wordt gecombineerd met tekstbronnen.

Maar hoe leefden de verhalen van helden eigenlijk voort, tot op de dag van vandaag? En op welke manier zijn die verhalen ooit op schrift gesteld, wat onder andere resulteerde in de Latijnse Arthurbiografie door Geoffrey van Monmouth uit 1136?

De spreker gaat ook in op het idee dat Arthur uit de dood zal herrijzen om de Britten van de ondergang te komen redden.

Frank Brandsma is universitair hoofddocent vergelijkende Literatuurwetenschap (Middeleeuwen) aan de Universiteit Utrecht en Arthurist. Hij was jarenlang de internationale bibliograaf van de *International Arthurian Society* en organiseerde met Bart Besamusca het internationale Arthurcongres in Utrecht.

Zijn onderzoek gaat over verteltechnieken in de Arthurromans rond 1200, over de presentatie van het gesproken woord in teksten uit die tijd en over emoties in middeleeuwse verhalen, maar hij geeft ook lezingen over het middeleeuwse in fictieboeken als *Game of Thrones*.

NIEUWSBRIEF

Maart 2018 nr. 03

Maandag 16 april, 20.00 uur – toegang gratis
Hofjes – een lezing door Willemijn Wilms Floet
Locatie: De Dam, Wilhelminaweg 79, Woerden

Hofjes worden in Nederland al zeker zeshonderd jaar gebouwd, ze zijn geliefd en duurzaam en bijna elke oude stad kent een paar fraaie voorbeelden. Waardoor houdt deze bijzondere bouwvorm het al zolang uit? Wat is het geheim? Willemijn Wilms Floet, docent Architectuur aan de TU Delft, werd al jong gegrepen door deze verborgen schatten in de stad. In haar nieuwe boek 'Het Hofje. Bouwsteen van de Hollandse Stad, 1400-2000' heeft ze dit fenomeen in architectonische zin helemaal ontrafeld. Wat dat allemaal opleverde, horen we op 16 april!

Vooruitblik lezingen – aanvang 20.00 uur, toegang gratis tenzij anders vermeld

Dinsdag 15 mei Jan Burgers – *Het Schrift in de Middeleeuwen* – De Dam, Woerden.

Vrijdag 18 mei Excursie – in relatie tot de lezing van 15 mei – naar de *Koninklijke Bibliotheek in Den Haag* onder leiding van Ed van der Vlist. Aan de hand van middeleeuwse (geillumineerde) handschriften en oorkonden illustreert hij de geschiedenis van het schrift. Nadere informatie over de kosten voor deelname, aanvangstijden en het aanmelden volgt in de volgend Nieuwsbrief.

Dinsdag 5 juni Ad van Liempt – *Drie stakingen in de Tweede Wereldoorlog* – Het Trefpunt, Harmelen.

Dinsdag 3 juli Roos van Oosten – *De veranderende stad* – De Dam, Woerden.

Zaterdag 25 augustus Dagexcursie – voorlopige datum, nadere informatie volgt.

Wetenswaardigheden

Stadsmuseum Woerden www.stadsmuseumwoerden.nl

18 maart tot en met 15 juli 2018 - Primavera! Nederlandse kunstenaars in Italië

Herman van Swanevelt –
Italianiserend landschap met
reizigers - 1648. (Bron:
Stadsmuseum Woerden).

Wat hebben Herman van Swanevelt (1603-1655) en Leo Gestel (1881-1941) met elkaar gemeen? Behalve dat beide kunstenaars in Woerden geboren zijn, deelden zij een liefde voor het Italiaanse landschap. In de tentoonstelling *Primavera! Nederlandse kunstenaars in Italië*, is werk van beide kunstenaars te zien, naast dat van tijdgenoten zoals Matthias Withoos, Casper van Wittel, Pieter van Bloemen, Isaac Israëls, Hendrik Jan Wolter, Willem van den Berg en vele anderen. Italië vormt al eeuwenlang een belangrijke bron van inspiratie voor kunstenaars uit heel Europa. Zij bestudeerden er de resten van de klassieke oudheid en leerden van de kunstwerken van renaissancemeesters als Raphaël en Leonardo da Vinci.

Ook de schoonheid van het Italiaanse landschap trok hun aandacht. Herman van Swanevelt woonde van 1629 tot 1641 in Rome, waar hij furore maakte met zijn lommerrijke landschappen. Een deel van deze schilderijen bevindt zich inmiddels in grote museale collecties over de hele wereld. In de expositie is een

NIEUWSBRIEF

Maart 2018 nr. 03

Italiaans landschap te zien dat Stadsmuseum Woerden in haar eigen collectie heeft. Daarnaast zijn er schitterende gravures te zien die Van Swanevelt in Italië maakte.

In 1924, driehonderd jaar na Swanevelt, trok Leo Gestel met zijn vrouw en een aantal schilders-vrienden door Italië. Hij verbleef op Sicilië, maar was ook geruime tijd te vinden aan de Amalfikust, waar hij prachtige tekeningen van Positano produceerde. Het stadje is tegen de rotsachtige kust gebouwd en op bijna alle werken is te zien hoe kronkelige straatjes met trappen omhoog en omlaag lopen. Anders dan veel andere kunstenaars, lijkt Gestel niet zozeer gefascineerd door het Italiaanse licht als wel door de contouren van steden en het contrast tussen de witte huizen en beschaduwde stegen.

Leo Gestel – *Arbeiders in de haven van Positano* – 1924. (Bron: Stadsmuseum Woerden).

Museum Catharijneconvent www.catharijneconvent.nl

23 februari tot en met 3 juni - *Magische Miniaturen* – met lezingen (!) en andere activiteiten

Past heel mooi bij de lezing en excursie in mei a.s.

(Foto: Marco Sweering).

Het Museum Catharijneconvent in Utrecht organiseert samen met de Koninklijke Bibliotheek een tentoonstelling van de mooiste middeleeuwse miniaturen. Ze zijn vervaardigd in de zuidelijke Nederlanden en afkomstig uit zeventien verschillende Nederlandse collecties. Veel middeleeuwse objecten hebben in de loop van de tijd hun oorspronkelijke kleuren verloren. Maar miniaturen zien er nog precies hetzelfde uit als toen ze gemaakt werden, doordat ze weinig aan licht zijn blootgesteld. De kleurrijke en tot in perfectie geschilderde voorstellingen hebben nog steeds de kracht de kijker in vervoering te brengen. Zeer bijzonder en van harte aanbevolen!

Gezocht: Heemtijdinghen - jaargang 2012

Na de verhuizing van ons archief blijken onze eigen exemplaren van **Heemtijdinghen jaargang 2012** verloren te zijn gegaan. Wij willen ons archief graag compleet houden en vragen daarom wie van de leden deze jaargang zou willen afstaan. Archiefbeheerder Peter van der Horst komt de exemplaren graag bij u ophalen. Bel met 06 5420 0491. Vast veel dank!

Tips

Voor alle leden is het **jubileumcadeau**, verpakt in een stevige koker, nog steeds af te halen bij de boekentafel die u vindt bij onze lezingen. De kaarten worden niet toegezonden. Afhalen bij Peter van der Horst, Oudelandseweg 28 te Woerden, kan ook. Maak een afspraak via telefoonnummer 06 5420 0491.

En dan nog dit. Wij zijn in het bezit van de **Utrechtse parentelen** vóór 1650 deel 4, 5, 6 en 7. Wie interesse heeft kan deze boeken een paar dagen van ons lenen. Maak ook hiervoor een telefonische afspraak met Peter van der Horst.

Deze Nieuwsbrief is namens het bestuur samengesteld, onder dank aan de vele informanten en tipgevers. **Suggesties voor de volgende Nieuwsbrief? Mail de informatie naar mail@shhv.info**